

Zsidó Gyerekek A Héder Előtt

A kép valamikor az 1930-as években készült, Munkácson. Három zsidó gyerek látható rajta. Itt tanulnak a héderben, és az épület előtt játszanak vagy beszélgetnek. Én is jártam héderbe Munkácson. Délelőtt cseh iskolába jártam, aztán hazamentem, megebédeltem, és délután jártam a héderbe. Cseh elemibe, polgáriba jártam, aztán érettségiztem [A polgári iskola Csehszlovákiában sem adott érettségit. Lásd: Polgári iskolák Csehszlovákiában (a második világháború előtt). -- A szerk.]. Azt is, ezt is tanultam. A cseh iskolában mindent tanultunk: nyelvtant, történelmet, földrajzot, kémiát, fizikát, mindent, már a későbbi osztályokban. A testvéreim is cseh iskolába meg héderbe jártak, mindegyik gyerekre vonatkozott, hogy délig jártunk a cseh iskolába, délután a másikba. Szigorúság volt mindenhol, ott is meg itt is. És otthon is. A héderben tanultuk a Tórárt, tanultuk, hogyan kell viselkedni, hogy kell enni, inni. Milyen imát kell ekkor mondani, milyen imát kell akkor, ezeket a zsidó törvényeket. A héderben szigorúak voltak a tanárok, és nagy volt a fegyelem. Előfordult a verés is abban az időben. A tanárnak oda kellett tartani az ujjamat, rávert a pálcával, ha valamit nem csináltam jól. A héder után még tanulni kellett, megcsinálni a leckéket. Úgyhogy el voltunk foglalva egész nap. Ritkán volt eset, hogy sikerült kimenni a futballpályára, labdát rúgni. De azért futballoztunk, meg pingpongoztunk. Meg lingároskodtunk is. Például nyáron loptunk almát, loptunk szilvát. Vagy meghúzgáltuk a lányoknak a copfját, az is lingároskodás.